

Bruxelles, 7. srpnja 2023.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2023/0211 (COD)

11604/23
ADD 2

EF 230
ECOFIN 756
UEM 231
CONSOM 268
CODEC 1322

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	29. lipnja 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	SWD(2023) 234 final
Predmet:	RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE SAŽETAK IZVJEŠĆA O PROCJENI UČINKA priložen dokumentu Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uvođenju digitalnog eura i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uslugama digitalnog eura koje pružaju pružatelji platnih usluga osnovani u državama članicama čija valuta nije euro te o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1230 Europskog parlamenta i Vijeća i Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o euronovčanicama i eurokovanicama kao zakonskom sredstvu plaćanja

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument SWD(2023) 234 final.

Priloženo: SWD(2023) 234 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 28.6.2023.
SWD(2023) 234 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE
SAŽETAK IZVJEŠĆA O PROCJENI UČINKA

priložen dokumentu

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća
o uvođenju digitalnog eura

i

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća
o uslugama digitalnog eura koje pružaju pružatelji platnih usluga osnovani u državama
članicama čija valuta nije euro te o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1230 Europskog
parlamenta i Vijeća

i

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o euronovčanicama i eurokovanicama
kao zakonskom sredstvu plaćanja

{COM(2023) 364 final} - {COM(2023) 368 final} - {COM(2023) 369 final} -
{SEC(2023) 257 final} - {SWD(2023) 233 final}

Potreba za djelovanjem

Digitalizacija i nove tehnologije sve više utječu na živote Europljana i europsko gospodarstvo, a taj se trend odražava i na plaćanja. Gotovi novac je jedini oblik novca središnje banke koji je dosad bio dostupan javnosti, a ipak se ne može koristiti u digitalnoj sferi. To znači da za sve veći udio plaćanja građani i poduzeća više ne mogu odabrati novac središnje banke. Nadalje, građani i poduzeća sve se više okreću privatnim digitalnim sredstvima plaćanja, među ostalim i u situacijama u kojima se može koristiti gotovi novac. Manjak digitalne valute središnje banke za plaćanja malih vrijednosti u europodručju moglo bi postupno dovesti do narušavanja monetarne suverenosti Eurosustava. Nedostatak široko dostupnog i upotrebljivog novca središnje banke u digitalnom dobu mogao bi ujedno dovesti do smanjenog povjerenja u privatni novac, koji je ovisan o konvertibilnosti po nominalnoj vrijednosti novca javne središnje banke. Digitalnom gospodarstvu potrebna je i digitalna valuta središnje banke bez rizika za potporu industriji 4.0 i webu 3.

Moguća rješenja

Postojeće ili planirane javne (npr. trenutačna plaćanja) ili privatne inicijative u EU-u temelje se na korištenju privatnih oblika novca i stoga se njima ne rješava osnovno pitanje koje se odnosi na oblik i dostupnost novca središnje banke. S druge strane, problem se može riješiti digitalnom verzijom novca središnje banke, odnosno digitalnim eurom koji bi bio dostupan za plaćanja malih vrijednosti.

Novi oblik novca središnje banke, koji će uz euronovčanice i eurokovanice biti dostupan široj javnosti, uvodi se se uredbom EU-a na temelju članka 133. UFEU-a te se u njoj uređuju njegova bitna obilježja.

U ovoj analizi procjenjuje se učinak uvođenja digitalnog eura i reguliranja njegovih bitnih obilježja u odnosu na opći cilj osiguravanja da novac središnje banke koji izdaje Europska središnja banka (ESB) podupire gospodarstvo EU-a u digitalnom dobu, a da se pritom zaštiti uloga gotovine. Nadalje, u analizi se uzimaju u obzir dva specifična cilja: 1. jačanje monetarnog uporišta eura u digitalnom dobu tako što se osigurava da novac središnje banke bude i u fizičkom i budućem digitalnom obliku široko dostupan i prihvaćen od strane korisnika u europodručju te prilagođen njihovim potrebama, uz očuvanje financijske stabilnosti, i 2. jačanje otvorene strateške autonomije EU-a povećanjem konkurentnosti eura u odnosu na druge valute, digitalne valute središnjih banaka trećih zemalja i druga sredstva plaćanja koja se privatno izdaju, a koja nisu izražena u eurima.

Nekoliko je mogućih opcija na raspolaganju za uvođenje digitalnog eura. U predloženim opcijama razmatraju se mogući načini reguliranja digitalnog eura kojima bi se postigli ciljevi politike uz postizanje ravnoteže s obzirom na ključne kompromise: i. omogućivanje širokog korištenja uz osiguravanje poštenog tržišnog natjecanja s privatnim rješenjima za plaćanje, ii. zaštita privatnosti uz osiguravanje sljedivosti, iii. osiguravanje širokog korištenja uz zaštitu financijske stabilnosti i pružanja kredita i iv. podupiranje međunarodnog korištenja uz ublažavanje rizika za zemlje čija valuta nije euro i Eurosustav.

Učinci najpoželjnije opcije

Na temelju usporedbe djelotvornosti, učinkovitosti i dosljednosti, sljedeća kombinacija opcija smatra se najpoželjnjom:

- davanje statusa zakonskog sredstva plaćanja digitalnom euru, uz obvezu njegova prihvatanja za sve primatelje plaćanja, pri čemu bi se utvrdili opravdana i proporcionalna izuzeća (opcija 1.c) te dobrovoljni ili ciljani obvezni mehanizmi distribucije (opcija 1.e/f). Kako bi se izbjegle previsoke pristojbe za trgovce, trebalo bi najviše obvezne gornje granice utvrditi na temelju metodologije koju odredi zakonodavac i razvije ESB. (opcija 1.h). Kako bi se osigurala usklađenost među svim oblicima javnog novca, pored toga se predlaže da se istodobnim zakonodavnim prijedlogom uredi status gotova novca kao zakonskog sredstva plaćanja,
- osiguravanje visoke razine privatnosti za beskontaktna plaćanja male vrijednosti bez interneta obradom osobnih podataka koji se odnose na identitet korisnika u trenutku otvaranja računa u digitalnim eurima kod pružatelja platnih usluga bez otkrivanja podataka o transakcijama pružateljima platnih usluga, pri čemu bi se prema plaćanjima putem interneta postupalo kao i prema privatnim digitalnim sredstvima plaćanja u skladu s trenutačnim zahtjevima SPNFT-a (opcija 2.c, 2.d),
- smanjenje rizika koji proizlaze iz financijskog poslovanja bez posrednika i rizika za financijsku stabilnost čime se Europskoj središnjoj banci omogućuje da definira i primijeni alate za ograničavanje funkcije digitalnog eura kao sredstva pohrane vrijednosti (opcija 3.b),
- omogućivanje da digitalni euro najprije bude dostupan fizičkim i pravnim osobama s boravištem ili poslovnim nastanom u europodručju, te posjetiteljima (opcija 4.c), uz mogućnost kasnijeg proširenja njegova korištenja na države članice izvan europodručja i treće zemlje, koje imaju sklopljene sporazume i/ili dogovore s Unijom i/ili Europskom središnjom bankom kako bi se ublažili rizici za financijsku stabilnost i monetarnu suverenost Eurosustava i zemalja izvan europodručja (opcija 4.b).

Ta kombinacija opcija imala bi nekoliko prednosti. Korisnici bi imali više izbora i bili bi sigurniji u svoje odluke o plaćanju jer bi za digitalna plaćanja mogli koristiti i novac središnje banke, a ne samo novac poslovnih banaka. Nadalje, održalo bi se njihovo povjerenje u monetarni sustav koji pruža digitalno monetarno uporište, kojim se u konačnici podupiru i provedba i djelotvornost monetarne politike, čime se pridonosi financijskoj stabilnosti i stabilnom makroekonomskom okruženju. Digitalni euro koji je jednostavan za korištenje ojačao bi financijsku uključenost u digitaliziranom društvu. I trgovci bi imali veći izbor i koristi od većeg tržišnog natjecanja na paneuropskom tržištu platnih usluga, posebno pri pregovaranju s privatnim pružateljima platnih usluga. Pružatelji platnih usluga mogli bi distribuirati digitalni euro svojim klijentima, ostvarivati prihode od naknada i nuditi dodatne inovativne usluge koje se temelje na digitalnom euru. Nadalje, digitalnim eurom poduprla bi se otvorena strateška autonomija jer bi se uspostavio nov sustav plaćanja koji bi bio otporniji na potencijalne vanjske poremećaje. Digitalnim eurom mogla bi se poduprijeti i europska poduzeća u budućim korištenjima u industriji 4.0 i webu 3 tako što bi im se pružila javna alternativa za uvjetovana plaćanja. Kad je riječ o međunarodnoj ulozi eura, iako bi digitalni euro u prvoj fazi bio namijenjen europodručju, poslije bi se moglo predvidjeti njegovo

korištenje izvan europodručja, pod uvjetom da se u dovoljnoj mjeri ograniče rizici za financijsku stabilnost i monetarnu suverenost. Time bi se tada mogla promicati trgovina i smanjiti tečajni rizici.

Troškove provedbe inicijative snosili bi Eurosustav, trgovci i pružatelji platnih usluga. Eurosustav bi trebao uložiti u uspostavu infrastrukture za digitalni euro (internetske infrastrukture i infrastrukture bez interneta), uključujući mrežnu infrastrukturu i infrastrukturu za namiru. Jednokratni troškovi pružatelja platnih usluga uključivali bi prilagodbu sustava za korisnike (aplikacije, internetsko bankarstvo, bankomati), pozadinskih sustava (i za platitelje i za primatelje plaćanja (prihvatitelje) te za potrebe integracije sa sustavima za namiru i upravljanje računima) i prilagodbu postupaka za sprečavanje pranja novca/sustava upoznavanja s klijentom, postupaka za sprečavanje prijevara, računovodstvenih postupaka te drugih poslovnih postupaka. Trgovci bi trebali snositi troškove osposobljavanja svojih terminala za prihvaćanje plaćanja digitalnim eurom. Zbog proporcionalnosti u okviru napoželjnije opcije predviđena su izuzeća od obveze prihvaćanja digitalnog eura za određene kategorije primatelja plaćanja, uz pretpostavku da bi i trgovci i nevladine organizacije koji prihvaćaju privatna elektronička sredstva plaćanja trebali prihvaćati i plaćanja digitalnim eurom. Mogući su i određeni troškovi učenja za potrošače, slični troškovima učenja povezanim s internetskim bankarstvom ili novim aplikacijama.

Inicijativa bi prouzročila i određene operativne (ponavljajuće) troškove. Očekuje se da će Eurosustav imati troškove povezane s, primjerice, vođenjem sustava digitalnog eura, marketingom inicijative, edukacijom potrošača i trgovaca, pružanjem podrške korisnicima i upravljanjem IT infrastrukturom. Pružatelji platnih usluga trebali bi snositi troškove operacija kao što su povezana podrška korisnicima, provjere u pogledu SPNFT-a i sprečavanja prijevara te upravljanje transakcijama. Mogući su i učinci na prihode od naknada i kamata pružatelja platnih usluga. Trgovci bi morali plaćati naknade za transakcije te godišnje troškove održavanja i naknade za licencije svojih terminala za plaćanje. Međutim, razumno je pretpostaviti da ti troškovi neće biti veći od naknada/troškova postojećih sredstava plaćanja (uglavnom gotov novac i debitne kartice) koje bi digitalni euro zamijenio. Građani bi mogli besplatno koristiti „osnovne” platne usluge u digitalnim eurima i plaćati transakcijske naknade za dodatne usluge, za koje se isto tako očekuje da će biti usporedive s troškovima postojećih sredstava plaćanja. U zakonodavstvu će se posebna pozornost posvetiti osiguravanju da su naknade koje se zaračunavaju trgovcima proporcionalne.

Plaćanja digitalnim eurima bit će izložena sličnim kibernetičkim rizicima, rizicima informacijskih tehnologija i drugim operativnim rizicima kao i postojeći platni sustavi. Osim toga, Eurosustav bi se kao izdavatelj digitalnog eura mogao suočiti s povećanim kibernetičkim i operativnim rizicima. Pitanja koja se odnose na kibernetičku sigurnost rješavaju se postojećim i budućim propisima koji bi se primjenjivali i plaćanja digitalnim eurom. To uključuje zahtjeve iz Druge direktive o platnim uslugama, Akta o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA)¹, koji bi se primjenjivali na pružatelje platnih usluga, te Akt o

¹ Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor i izmjeni uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014 i (EU) br. 909/2014 [EUR-Lex - 52020PC0595 - HR - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

kibernetičkoj otpornosti. Nadalje, očekuje se da će se na Eurosustav primjenjivati nova Uredba o kibernetičkoj sigurnosti koju je Komisija predložila u ožujku 2022².

U procjeni je općenito zaključeno da su dugoročne koristi od dobro osmišljenog digitalnog eura, uz odgovarajuće zaštitne mjere, veće od njegovih troškova. Štoviše, troškovi nedjelovanja potencijalno mogu biti vrlo veliki.

² Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije. https://commission.europa.eu/publications/proposal-cybersecurity-regulation_hr